

“Την ευτυχία ή θα την γευτείς ή θα την προετοιμάσεις για τους άλλους. Και τα δυο μαζί δε γίνεται. Η ζωή σε διάλεξε για να την υπηρετήσεις», έγραφε ο Μενέλαος Λουντέμης. Η μοίρα τα φέρνει κάποιои, λίγοι, να καταφέρνουν στη ζωή τους και τα δυο. Πολύ περισσότερο αν οι ίδιοι, από τα πρώτα βήματά τους, υπόταξαν τη μοίρα τους σε ανώτερο σκοπό και δεν αφέθηκαν στις βουλές της.

Στις εννιά σχεδόν δεκαετίες της πολυκύμαντης ζωής του ο **Γιώργος Φαρσακίδης** δεν έπαψε ποτέ να «προετοιμάζει την ευτυχία για τους άλλους». Από τα μικρά του —όταν η οικογένειά του αναγκαστικά εγκαταλείπει την «πρώτη πατρίδα»— που διέσχισε τη Μαύρη Θάλασσα και έφτασε στη Θεσσαλονίκη, η ζωή του επιφυλάσσει πολλές τρικυμισμένες «θάλασσες». Μέχρι σήμερα που, αν και δεν κατάφερε να δέσει τους κάβους του στο λιμάνι που ονειρεύτηκε, γεύεται την ευτυχία να μοιράζεται μαζί μας —μοιρασιά απλόχερη και γενναιόδωρη— την ομορφιά της τέχνης του και της ακριβής σοφίας του και σε όσους έχουν την τύχη να βρεθούν κοντά του τη συναρπαστική συντροφιά του, τον γενναιόδωρο λόγο του, τη ζεστασιά της ψυχής του.

«**ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ - 1944**» είναι ο τίτλος του φρεσκοτυπωμένου βιβλίου του αεικίνητου αγωνιστή εικαστικού καλλιτέχνη και συγγραφέα. Το εικοστό τέταρτο στη σειρά, πλημμυρισμένο από τον χειμαρρώδη μα και τρυφερό λόγο του, εικαστικά έργα του και φωτογραφίες από τα χρόνια της πρώτης Αντίστασης, απέναντι στους Γερμανούς και Βούλγαρους κατακτητές. Από τα χρόνια τα πιο γλυκά της νιότης, τότε που το «ρουσάκι» νιώθει να πνίγεται στις σκλαβωμένες από τους ναζί γειτονιές του Ντεπό και αναζητά ανυπόμονα τη —μοναδική γι' αυτόν— διέξοδο στο βουνό. Εκεί τον σπρώχνει η περηφάνια του, αλλά και η αγάπη του για τη ζωή. Εκεί δίνει όρκο να γυρίσει πίσω με τη λευτεριά.

Παρά το νεαρό της ηλικίας του, δεν είναι η εφηβική ορμή ή η απερισκεψία που τον σπρώχνουν στο βουνό. Εποχές δύσκολες, σκληρές. Τα γεγονότα κυλούν σαν χιονοστιβάδα, «βαραίνουν» τις νεανικές ψυχές, ωριμάζουν πρώιμα οι συνειδήσεις. Ο Γ. Φαρσακίδης, μαζί με πολλά ακόμα παιδιά της ηλικίας του (και ακόμα μικρότερα) συμμετέχει ήδη στην αντιστασιακή οργάνωση των Γερμανικών Φούρνων όπου δούλευε ως αρτεργάτης.

Είναι δεκαοχτώ χρονών όταν εντάσσεται στον ΕΠΟΝίτικο λόχο του Τάγματος Χορτιάτη και έχει στον ώμο του το τουφέκι του ΕΛΑΣ. Ένα όπλο που θα το τιμήσει όσο καιρό μπορούν να το κρατήσουν τα χέρια του, μέχρι μια εχθρική ριπή να τα σακατέψει για πάντα. Από την πρώτη στιγμή, στο σακίδιό του βρίσκονται ένα μπλοκ και το προσωπικό του ημερολόγιο, όπου καταγράφει με σκίτσα και λέξεις τα συμβάντα της αντάρτικης ζωής. Πυκνογραμμένα κομμάτια χαρτί, μικρά σε μέγεθος για να μπορούν να καταστραφούν εύκολα, αν χρειαστεί. Θα το ενημερώνει όσο τα χέρια του είναι γερά και θα γίνει η έγνοια του να φτάσει στα χέρια της οικογένειάς του, όταν τραυματισμένος βαριά θα δώσει μάχη για να κρατηθεί στη ζωή. Μέσα σε αυτά τα μικρά κομμάτια χαρτί ο Γ. Φαρσακίδης θα «χωρέσει» τις «αποτρόπαιες όψεις του πολέμου, τόσο διαφορετικές από τα όσα ρομαντικά είχα διαβάσει για τους πολέμους».

Οι αντάρτες στο βουνό δεν είχαν να πολεμήσουν μόνο τους Γερμανούς και Βούλγαρους κατακτητές αλλά

και έναν μεγαλύτερο και πιο ύπουλο «κατακτητή», την πείνα. «Έβρασα μια χελώνα σ' ένα κονσερβοκούτι, χωρίς αλάτι, με το λιγοστό στάρι και χόρτα και με την πείνα που είχαμε την βρήκαμε νοστιμότατη. Ήταν το πρώτο πλάσμα που είχα σκοτώσει! Κι ένιωθα άσχημα και νιώθω άσχημα να το θυμάμαι έως και σήμερα.»

Ο συγγραφέας θα έρθει πολλές φορές αντιμέτωπος με τη «φρικτή αναγκαιότητα και λογική του πολέμου».

«Ο οδηγός του αυτοκινήτου όπως τον αφήσαμε, πεσμένος στο τιμόνι, ακίνητος. Διαπιστώνουμε ότι είναι ζωντανός και ο Σταύρακας του ταρακουνάει τον ώμο. Ο οδηγός ανασηκώνει αργά το κεφάλι. Για μια στιγμή αντικρίζουμε ένα όμορφο παιδιάστικο πρόσωπο, και στην άλλη μεριά το μάγουλο κι ένα μάτι που κρέμεται κι έχουσε γίνει μια φριχτή αιμάτινη μάζα. Με συγκλονίζει αυτή η απρόσμενη εναλλαγή, που θα με σφραγίσει για μια ζωή μ' αυτή την εικόνα. Θα είμαστε κοντά συνομήλικοι και σκέφτομαι ότι θα μπορούσαμε ίσως να ήμασταν φίλοι και ότι σίγουρα θα είχαμε να πούμε πολλά».

Μια λογική που θα γίνει αποδεκτή από το μυαλό του, μα που δεν θα μπορέσει ποτέ να βρει χώρο στην ψυχή του.

«Μισώ τον πόλεμο, τον Χίτλερ, την αλαζονεία του φασισμού. Όλους αυτούς που βασανίζουν, που σκοτώνουν, που καίνε. Ωστόσο θα ήθελα, αν το μπορούσα, πολεμώντας το φασισμό να μη βρισκόμουν στην ανάγκη να σκοτώσω κανένα. Ούτε και τώρα νιώθω μίσος γι' αυτούς με τους οποίους θα αλληλοσκοτωθούμε σε λίγο.

Σίγουρα αποτελώ την εξαίρεση κι αυτά που νιώθω δεν είναι παρά «απαράδεκτοι συναισθηματισμοί», όπως λέει ο Γρηγοράκης, που έχουν τις ρίζες τους στη μικροαστική μου καταγωγή.

Έτσι θα είναι. Δεν εξηγείται αλλιώς τούτη η εικόνα που τόσο επίμονα στήνεται μπροστά μου σαν εφιάλτης:

Έχω γυρίσει. Η μάνα ράβει καθιστή στην ψάθινη πολυθρόνα της. Με ρωτάει συγκρατημένα και τάχα αδιάφορα (όπως το συνηθίζει, όταν κάτι την ενδιαφέρει πολύ): «Έχεις σκοτώσει;». Ξέρω, πως δε θέλει να ξέρει αν ήταν Γερμανός, Βούλγαρος, Έλληνας. Αν αναγκάστηκα, αν έπρεπε να σκοτώσω, για να είμαι τώρα κοντά της. Της απαντάω πως ναι.

Η μάνα ανασηκώνει για λίγο τα μάτια της πάνω μου κι αμίλητη ξανασκύβει στο ράψιμο. Και είναι η ματιά της σαν μαχαιριά!

Έγινε κι άλλες φορές. Αγωνιώντας πριν από τη μάχη, να νιώθω στα χέρια μου τρέμουλο που σταματάει με τα πρώτα πυρά. Άντε όμως να πείσεις τους άλλους ότι δεν είναι από φόβο. Και κρύβω τα χέρια και βιάζομαι, τότε επί τέλους θ' αρχίσει».

Από τις πιο συγκλονιστικές σελίδες του βιβλίου είναι η περιγραφή του τραυματισμού του Γ. Φαρσακίδη, στη μάχη της Κρήνης, και οι μέρες που ακολουθούν. Μια ριπή γερμανικού πολυβόλου θα σακατέψει τα δυο του χέρια, για πάντα.

«Και τώρα... μια ζωή δίχως χέρι... Σκατά...

Δεν αισθάνομαι πόνο. Μονάχα μια ζεστασιά, ένα μούδιασμα. Έτσι θα πρέπει να είναι κι ο θάνατος, απαλός και ανώδυνος! Κι αν μείνω για λίγο;

Το αρχέγονο ένστικτο μπολιασμένο τη λογική αντιπαλεύει τον πειρασμό. Είναι και η λευτεριά που περίμενες, κι οι δικοί σου που σε προσμένουν κι όλα εκείνα που δεν έχεις ακόμα γνωρίσει! Η ζωή βαραίνει στη ζυγαριά. Τώρα θέλω να ζήσω, πρέπει να ζήσω! [...] ευτυχώς που κουνιούνται τα δάχτυλα. Να μπορώ να ζωγραφίσω αν τα καταφέρω και επιζήσω με τόση αιμορραγία».

Η αγάπη του για τη ζωγραφική αξεχώριστη από την αγάπη του για τη ζωή. Μέχρι τον τραυματισμό του γεμίζει τις σελίδες του μπλογκ με σκίτσα που απεικονίζουν την καθημερινότητα της αντάρτικης ζωής, αλλά και σχεδιαγράμματα με τις θέσεις που καταλαμβάνουν οι δυνάμεις του εχθρού, πολύτιμα για την επιτυχή αντιμετώπισή τους από τον ΕΛΑΣ.

Μετά τον τραυματισμό του οι σύντροφοί του δεν τον εγκαταλείπουν στο πεδίο της μάχης. Χάρη στην αυτοθυσία τους και μετά από πολλές περιπέτειες ο Φαρσακίδης θα νικήσει το θάνατο. Καθοριστική στη νίκη του αυτή στάθηκε η άσβεστη δίψα του για ζωή. Και μέσα σ' αυτή, σε ξεχωριστή θέση, ο έρωτας.

«Κλείνω τα μάτια να κοιμηθώ. Ο πόνος επίμονος, ελέγχει την κάθε μου αίσθηση. Μένω στην παραζάλη κάνα μισάωρο και ξανανοίγω τα μάτια.

—Κορίτσια, δεν κοιμάται, ελάτε.

Το δωμάτιο και πάλι έχει γεμίσει κοπέλες, ένα χαρούμενο σμάρι. Φέρανε δώρα. Εγγλέζικο δίκκοχο με ΕΛΑΣίτικο σήμα, καραμέλες, λεμονάδα σε σκόνη.

—Το σήμα, μου λένε, το κεντήσαμε εμείς. Σου αρέσει;

—Μπαμπά, κάνει να πει λεμονάδα;

—Αρκεί να το θέλει, της απαντά ο γιατρός.

Ωστε κόρη γιατρού!

Μα... είναι; Και βέβαια, είναι το Ζαρκαδάκι! Έχει αλλάξει στα ρούχα, στο χτένισμα. Μου ανασήκωσε το κεφάλι και με βοηθάει να πιω.

—Λίγο-λίγο, μου λέει, θα σου κάνει καλό.

Την λοξοκοιτάω και σκέφτομαι ότι δεν ξέρει και δε θα μάθει ποτέ για τις τόσες ώρες που έχω ξεροσταλιάσει στη γέφυρα του Ντεπώ. Μόνο και μόνο για την δω να περνά, έτσι χαμογελαστή, λυγερόκορμη, μ' εκείνο το τσουλουφάκι της και την ποδιά του Β' Θηλαίων!».

Τον Μάρτη του 1945 παίρνει εξιτήριο από το νοσοκομείο. Ανάπηρος, έρχεται απότομα αντιμέτωπος με «την πεζότητα των καθημερινών αναγκών». Όλα αυτά που σαν σκέψεις τον επισκέπτονταν συχνά πυκνά στο κρεβάτι του πόνου γίνονται τώρα εμπόδια με σάρκα και οστά, που πρέπει να τα υπερνικήσει.

«Το αριστερό μου χέρι κρέμεται ανήμπορο και με το δεξί δυσκολεύομαι να κρατήσω κέρμα ή εισιτήριο. [...] Το σπίτι μας πρέπει να επιβιώσει από την ισχνή αμοιβή των ξενόγλωσσων μαθημάτων της αδελφής μου. Νιώθω στόμα περίσσιο... Την Τρίτη μέρα βρήκα δουλειά. Πλάι σ' ένα φούρνο να πουλάω μικρά σταφιδόψωμα. Κατοχικά, έχω κάνει δουλειές και δουλειές και ποτέ μου δεν σκέφτηκα πως θα πρέπει να ντρέπομαι. Όμως τώρα, στημένος στην Εγνατίας... να σε καλημερίζουν ξαφνιασμένοι συναγωνιστές και γνωστοί, και οι κοπελιές που σε είχαν γνωρίσει να κοιτάνε τα σακατεμένα σου χέρια και να μετράνε τα κέρματα, αν φτάνουνε να αγοράσουν απ' τον «ανάπηρο».

Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές θα βρεθεί δίπλα του, στήριγμά του, ο «Φιλόσοφος» Ιππολύτ Αντρέγιεβιτς Γκοφστέτερ, ο πνευματικός του πατέρας:

«—Νιώθω περήφανος, είπε, που δεν έχεις προδώσει τον εαυτό σου. Η φωνή του είχε ραγίσει. Ένωσα κι εγώ έναν κόμπο να μου κλείνει το λαιμό. Ένα μονάχα θα πω: συνέχισε, τράβα το δρόμο σου. Όμως τα όσα σωστά κι όσα ωραία, απ' όποιον κι αν είναι, έλεγξέ τα με τη δική σου την κρίση πριν τα κάνεις δικά σου».

Το «Ημερολόγιο του βουνού», είναι γεμάτο από πόλεμο για λευτεριά και ανθρώπινο συναίσθημα. Από τις πρώτες σελίδες του ο αναγνώστης νιώθει να απαντώνται πολλά ερωτήματά του σχετικά με τη γενιά («δρακογενιά» την αποκαλεί ο Φαρσακίδης) των αγωνιστών που πέρασαν —όχι αλώβητοι— από «σαράντα κύματα», χωρίς οι συμπληγάδες της ιστορίας να τους συνθλίψουν, και που συνοψίζονται στο εξής ένα: Από τι υλικό φτιάχνονται οι ήρωες; Η απάντηση είναι απλή, γι' αυτό και δύσκολη: από τα ίδια υλικά που είναι φτιαγμένος ο άνθρωπος.

Τα βιβλία του Γ. Φαρσακίδη μοσχοβολάνε τον ιδρώτα και το αίμα αυτής της δρακογενιάς. Τα όνειρα, τις αγωνίες, τον πόνο, την πίστη, τη συνέπεια όσων έπεσαν και όσων επέζησαν. Άξιος γιος αυτής της δρακογενιάς ο Γ. Φαρσακίδης, με τα τελευταία λόγια του «Φιλόσοφου» να ηχούν στ' αυτιά του, συνέχισε το δρόμο του σ' ένα αδιάκοπο ταξίδι γεμάτο φουρτούνες, πολλές, αλλά και στιγμές μπουνάτσας. Αλύγιστος σαν ατσάλι στη μάχη ενάντια στο άδικο, μα με τη φλόγα της ψυχής του αναμμένη από την αγάπη για το δίκιο, για τη ζωή, για τον άνθρωπο. «Οι κομμουνιστές έχουνε δέρμα μαλακό και καρδιά τρυφερή», έγραφε κάπου ο πανανθρώπινος Νερούδα. Ο κομμουνιστής Γιώργος Φαρσακίδης συνεχίζει το ταξίδι. Το «Ημερολόγιο του βουνού - 1944» είναι ένας σταθμός αυτού του ταξιδιού. Του ευχόμαστε να είναι γερός και να μας χαρίσει πολλούς ακόμα.

Κυριακή 19 Οκτώβρη 2014

Πηγή: e-oikodemos.blogspot.gr